

Teologisk voksenundervisning

AALBORG STIFT · SÆSONPROGRAM 2023 · 2024

Formål

Formålet med Teologisk Voksenundervisning i Aalborg Stift er at give en bred og grundig orientering om kristendommens idé-indhold og historie.

Undervisningen omfatter de fleste af de fag, der undervises i på de teologiske fakulteter i Aarhus og København.

Ambitionen er at give kursisterne en mulighed for at fordybe sig i kirkens bekendelsesgrundlag og det religiøse univers, som har sat sit præg på dansk kultur i 1000 år.

Undervisningen er således et tilbud til alle, der ønsker at udvide deres kendskab til Bibelen og dens tilblivelse samt til kristendommens oprindelse, gudsopfattelse, historie og livsforståelse.

Undervisningen henvender sig bredt og er åben for alle voksne.

Forløb

Teologisk Voksenundervisning har en 1., 2., 3. årgang med fast pensum samt en 4. årgang med vekslende programindhold. Nye kursister begynder på 1. årgang og rykker hvert år en klasse op for at slutte med 3. årgang.

Alle, der har fuldført forløbet kan dog fortsætte på et fortsætterhold, 4. årgang, så længe de ønsker.

Teologi for alle

Som optakt til den nye sæson afholdes dagen "Teologi for alle" fredag, den 15. september kl. 15.30-18.30 i Folkekirkens Hus og i Klosterkirken.

Teologi for alle er i sagens natur for alle – både nye og rutinerede kursister samt andre interesserede.

Arrangementet giver en lille forsmag på, hvad teologi er for en størrelse, og giver forhåbentlig appetit på mere.

Der udsendes en særskilt invitation til arrangementet, når dagen nærmer sig.

Tid, sted og undervisningsform

SÆSON 2023/24	SÆSON 2024/25	SÆSON 2025/26
7. OKTOBER	5. OKTOBER	4. OKTOBER
28. OKTOBER	26. OKTOBER	25. OKTOBER
18. NOVEMBER	16. NOVEMBER	15. NOVEMBER
9. DECEMBER	7. DECEMBER	6. DECEMBER
13. JANUAR	18. JANUAR	17. JANUAR
3. FEBRUAR	8. FEBRUAR	7. FEBRUAR
2. MARTS	1. MARTS	28. FEBRUAR
16. MARTS	22. MARTS	21. MARTS

Grundforløbet strækker sig over tre sæsoner/vintre på ovennævnte lørdage

Festlig afslutning

Sæsonens sidste undervisningsdag er lørdag den 16. marts. Dato for afslutningsfestlighederne bliver lørdag den 13. april 2024 fra kl. 10.00 til 14.00 - sæt kryds i kalenderen allerede nu.

Undervisningen foregår i Folkekirkens Hus og i krypten under Budolfi kirke. Alle får inden kursusstart oplysning om praktiske forhold samt besked om, hvilket undervisningslokale der tildeles den enkelte årgang.

Undervisningsdagen begynder kl. 9.00 med morgenkaffe i Domkirkens krypt efterfulgt af morgensang kl.9.30.

Selve undervisningen begynder kl.10.00. Undervisningen former sig oftest som foredrag med drøftelse.

Forløbet er som følger:

Morgenkaffe i Domkirkens krypt	09.00 – 09.30
Morgenandagt	09.30 – 09.45
1. lektion	10.00 – 11.45
Frokost (medbragt)	11.45 – 12.30
2. lektion	12.30 – 14.10
(4. årgang afsluttes kl.14.10)	
3. lektion	14.20 – 16.00

Lærerne

Lærerne er teologer eller andre med akademisk baggrund. I den kommende sæson underviser følgende på 1. 2. og 3. årgang: Iben Aldal, Johannes Kühle, Niels Ulrik Grymer, Jørgen Jørgensen, Jens-Peter Olesen, Mads Callesen, Kenneth Berg og Steen Kongsbak Thomsen.

1. årgang

a) Gammel Testamente.

Med udgangspunkt i læsningen af de første 11 kapitler af Første Mosebog diskuteres den såkaldte urhistorie – om verdens tilblivelse og menneskeslægtens oprindelse. Derefter gennemgås dele af patriarkhistorien (Kap. 12-50): Guds løfter til sit folk som det gennemgående tema og inddragelse af tekster fra det øvrige gamle testamente.

b) Ny Testamente.

Der undervises i den nytestamentlige tidshistorie og det Nye Testaments baggrund. Desuden læses Paulus' første brev til korintherne, dels for at få en nærmere forståelse af stridsspørgsmålene i de første kristne menigheder, dels for at blive klar over grundene til de teologiske standpunkter, Paulus indtog.

c) Systematisk teologi.

Den systematiske teologi forsøger at eftertænke temaer fra læsningen af de bibelske tekster og sætte dem ind i en større og nutidig sammenhæng. På første årgang diskuteres – i systematisk sammenhæng – grundlæggende temaer som trosbekendelse, dåb og nadver samt forholdet mellem Gud og det onde.

2. årgang

a) Ny Testamente

Markusevangeliet, som er det ældste evangelium, læses med henblik på dets forståelse af Jesus som Guds søn. Undervejs inddrages tekster fra Matthæus og Lukas. Centrale teologiske temaer som evangeliernes tilblivelse, evangelieforskningen, metoder, synoptisk oversigt, Markusevangeliets særpræg, lignelser, underberetninger og Messiashemmeligheden, - belyses, analyseres og diskuteres. De sidste tre lørdage gennemgås Bjergprædikenen.

b) Kirkehistorie

Der gives en oversigt over hovedtræk i kirkens historie fra dens begyndelse, som kan læses i Apostlenes gerninger, til den katolske kirke i middelalderen, Luthers reformation, op til i dag.

c) Systematisk teologi (kun efterår)

I forlængelse af nogle centrale bibelske tekster, hvor lidelsen spiller en stor rolle, ser vi på, hvordan lidelsens problem er blevet opfattet og udlagt frem til i dag.

d) Etik (kun forår)

Om foråret gives en oversigt over centrale etiske positioner op gennem tiderne ud fra spørgsmålet: Hvordan begrundes etisk argumentation?

3. årgang

a) Gammel Testamente (kun efterår)

Her gives en gennemgang af profetlitteraturens væsen og hensigt. Iflg. første Mosebog blev Israel udvalgt til det redskab, som Gud vil bruge til at hente verdens folkeslag tilbage til sig med. Profeterne holdt jøderne fast på at leve op til denne udvælgelse, og det lys, det Nye Testamente kaster tilbage på disse forestillinger, vil også blive diskuteret.

b) Kirkekundskab (kun forår)

Spørgsmål som: Hvad er kirkens kendetegn iflg. Det nye Testamente? Hvad er den evangelisk-lutherske kirkes særpræg? Hvorfor ser folkekirkens gudstjeneste ud som den gør? – vil blive gennemgået og drøftet, og vi læser bekendelsesskrifterne: folkekirkens fælles læregrundlag.

c) Ny Testamente

Om efteråret læses Johannesevangeliet: det fjerde og noget anderledes end de tre øvrige (synoptiske) evangelier. Vi læser med særlig henblik på, hvordan der fortælles om Jesus som den, der gør undere og dermed giver tegn på sin herlighed. Jesus-billedet her sammenlignes med det, man finder i Markusevangeliet. Om foråret læses Paulus' brev til romerne med vægt lagt på Paulus' placering mellem jøder og hedninger og den betydning, det har for hans teologiske tænkning.

d) Systematisk teologi

Kristendommens kernebudskab er, at Gud frelser mennesker ved Jesus fra Nazareth, som både er sandt menneske og sand Gud. Dette budskab eller denne tanke har gennem tiderne ændret form, forståelse og forkyndelse, afhængig af hvor vægten er blevet lagt, - på det menneskelige eller det guddommelige.

Vi indkredser tidens og teologiens tanker.

Kirke og køn - krop og Ånd

4. årgang, efterårssæson:

Den 7. oktober

Guds ord i kvindemund. Kvindelige præster og kirkens embede.

v. Else Marie Wiberg Pedersen, Ph.d. og lektor ved institut for Kultur og Samfund, Systematisk teologi, ved Aarhus Universitet.

D. 28. april 2023 kunne vi fejre 75-året for den første officielle ordination af kvindelige præster i folkekirken i Danmark. Det skete i Odense Domkirke, da biskop Hans Øllgaard, Fyens Stift, i 1948 ordinerede cand. theol. Johanne Andersen, cand. theol. Ruth Verme-hren og cand. theol. Edith Brenneche Petersen, og folkekirken dermed blev den første større evangelisk-luther-ske kirke, der gav kvinder adgang til kirkens embede – 12 år før den næste nordiske kirke, Svenska kyrkan. I dette dobbeltforedrag vil jeg fortælle om vejen hertil, fra Martin Luthers banebrydende tænkning i 1500-tallet over N.F.S. Grundtvigs opfølgning heraf i 1800-tallet til den kamp, der kæmpedes over et halvt århundrede frem til 1948 og på nogle punkter stadig kæmpes. Jeg

vil i den forbindelse pege på, hvorfor Danmark i denne sag overhalede selv de øvrige skandinaviske og nordiske lande. Endelig vil jeg søge at indkredse, hvorfor kvindelige præster tilsyneladende er så godt stof for medierne, og hvorfor der stadig finder chikane sted. I den forbindelse vil jeg pege på, hvorfor selv kvindelige præster kan ses kritisere kvindelige præster for at ”feminisere” kirken.

Den 28. oktober

Kvindelige præster og andre fortællinger om køn og seksualitet fra dansk kirke- og kulturhistorie

v. Benedicte Hammer Præstholt – forfatter, salmedigter og sognepræst

Synet på køn og seksualitet i dansk kultur har langt op i tiden været domineret af en bestemt kristendomsforståelse. Men gennem nye tanker og stærke personligheder blev samfund og kirke tvunget til at forholde sig til andre måder at udleve køn og seksualitet på end den traditionelle. Kvinder fik uddannelse og stemmeret og adgang til præsteembedet, homoseksuelle slap for tugthuset og fik senere adgang til kirkelig vielse. Foredraget fortæller uddrag af en spændende og til tider tå-krummende kirke- og kulturhistorie

og stiller på den baggrund spørgsmålet, om vi igen er havnet med et syn på køn og seksualitet, der hindrer et inkluderende mangfoldigt samfund? Og hvad har teologien at sige til det?

Den menneskelige seksualitet i lyset af Bibelen

v. Benedikte Vejlbj Baggsgaard – sognepræst og sexolog

Mennesket er siden skabelsens morgen et seksuelt væsen.

Og seksualiteten er i spil i mange af bibelens fortællinger.

Foredraget gengiver, tolker og diskuterer en række centrale bibelsteder; Vi hører om Adam og Eva, der fik besked på at blive frugtbare og talrige; om David og Batsebas udenomsægteskabelige affære, der kostede ægtemanden Urias livet; om Salomon og Sulamiths sanselige elskov; om Noahs blusel, Lots blodskam og Onans bedrifter; Og vi møder historiens første rugemor, Hagar.

Og på Jesus' stamtræ nævnes 5 kvinder, der har én ting til fælles: de har alle fået børn med mænd, de ikke var gift med.

Det er ikke for sarte sjæle – og det findes alt sammen i Bibelen.

Den 18. november Billedforedrag om kvindelige kunstnere i danske kirker

v. lektor cand.theol. & mag. Birgitte Bech

Del 1. Pionererne: For ca. 200 år siden dukkede de første kvindelige kirkekunstnere op med Lucie Ingemann som den produktive romantiske fortolker. Blandt pionererne var også nogle nok så overbevisende kvindelige talenter, der kæmpede en ulige kamp med støtte til hinanden og oftest afkald på ægteskab. De mandlige undervisere og anmeldere var typisk ikke kvindernes forkæmpere, tværtimod. Fra o. 1900 hævdede særligt Anne-Marie Carl Nielsen sit ubestridelige talent. Efterfølgende fandt flere malerinder styrke i det grundtvigske miljø, fx Agnes Schmidt, Anna E. Munck og den usammenlignelige Olivia Holm Møller, hvis progressive altertavle blev afvist af kirken. For 100 år siden fik kvinder omsider fuld adgang til alle Kunstakademiets fag sammen med mændene. Omkring og efter 2. verdenskrig trådte skulptøren Astrid Noack frem, men endnu i 70'erne fik kvinder fortrinsvis en platform som tekstilkunstnere og keramikere.

Del 2. Nutiden: Bibelillustratoren Bodil Kaalund blev kirkens folkekære, fortællende maler fra 70'erne. Igennem de sidste 50 år har kirker også kaldt på mere progressive kvindelige kunstnere: glaskunstnere, malere og skulptører, oftest allerede meget anerkendt uden for kirken. Vi slutter vores tidsrejse med at se værker af de mange spændende, nulevende kvinder, hvoraf en række i dag hører til de mest efterspurgte kirkekunstnere.

Den 9. december Spiritualitet

v. Anne Lundahl Mauritsen, PhD-stipendiat ved Afdeling for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet

Religion i Danmark er kendetegnet ved en majoritetskirke, Folkekirken, som cirka tre fjerdedel af befolkningen tilhører. Men både indenfor - og udenfor - Folkekirken er moderne religiøsitet kendetegnet ved at være mangfoldig, nuanceret på en måde, der er svær at sætte ord på. I vores kreds vil jeg først give et overblik over religion i det moderne Danmark på grundlag af empiriske undersøgelser. Dernæst vil jeg introducere begreber som levet religion, implicit religion og nonreligion, som karakteriserer de ubestemte former

for religiøsitet og spiritualitet, der ikke bygger på faste dogmer og riter, og dermed udfordrer vores klassiske opfattelse af, hvad religion er (og ikke er). Med afsæt i denne introduktion min og egen empiriske forskning vil jeg lægge op til at diskutere: Hvordan kan vi med fordel tænke religiøsitet som noget, der findes både indenfor og udenfor den folkekirkelige institution? Hvor går grænsen mellem religion, non-religion og spiritualitet? Hvilke udfordringer stiller de ubestemte former for religiøsitet til folkekirken som et trosfællesskab?

4. årgang, forårssæson:

Den 13. januar

Hvad med mændene?

v. Kenneth Reinicke, lektor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, RUC

Hvad betød #MeToo for mænd?

Hvorfor udøver mænd sexchikane? Hvad er årsagen til, at mænd og kvinder opfatter sexchikane så forskelligt? Hvorfor har vi som samfund haft så svært ved at håndtere emnet? Hvad tænker mænd om #MeToo? Hvorfor er nogle mænd interesseret i at ændre deres adfærd medens andre mænd tøver og i stedet opponerer imod #MeToo-bevægelsen?

Hvad har mænd og ligestilling med hinanden at gøre?

Hvordan har manderollen udviklet og forandret sig gennem de sidste hundrede år? Er forsørgermanden blevet erstattet af omsorgsmanden? Er det naturligt for mænd ikke at interessere sig for ligestilling? Selvom mænd lever kortere tid end kvinder, oftere begår selvmord og tit har sværere ved at håndtere personlige kriser, opfatter nogle mænd hovedsageligt ligestilling

som magt der skal afgives til kvinder. Hvordan kan det være? Hvorfor er det svært at få ligestilling præsenteret som et frigørelsesprojekt for mænd? Oplægget ser desuden på spørgsmålet om, hvorfor det er så svært at få mænd til at deltage i sociale og kirkelige arrangementer.

Den 3. februar

Fra Eva til Maria - kvindeportrætter i Bibelen

v. Ph.d. Lektor emeritus og foredragsholder Else Kragelund Holt

I århundreder er den første kvinde i Bibelen, Eva, i kristendommen blevet opfattet som den grundlæggende synderinde, fordi hun fristede sin mand til at spise af den forbudne frugt i Paradisets have. Tilsvarende er Jesus' mor, Maria, blevet beskrevet som den ultimativt rene jomfru. Midt imellem disse to befinder sig en lang række kvinder, der viser træk af mere almindelig menneskelighed med deres kærlighed, trofasthed, vrede, jalousi, dyd og hengivenhed. Det eneste, der er helt sikkert er, at ingen af dem var præster – og dog... I foredraget skal vi møde nogle af disse kvinder, som de er beskrevet i de bibelske fortællinger og i kunsten.

Den 2. marts

Woke, kirke og kristendom

v. Mia Rahr Jacobsen, sognepræst ved Sankt Jakobs Kirke og forfatter/redaktør til "Vi er også kirken. Skitser til en regnbueteologi"

Del 1: Woke-strømninger og queer teologi

Hvad er kirkens forhold til de woke-strømninger, der er i samfundet? Og er der overhovedet et forhold? I denne første del gives en præsentation af nogle af de centrale temaer i den feministiske teologi og queer teologi i dag. Desuden vises det i bibellæsninger, hvordan de emner, der i den aktuelle offentlige debat kaldes woke, også er aktuelle i en kristen kontekst - og i nogle tilfælde kan være det i kirken.

Del 2: Queer Tro - unge, køn og seksualitet

Mia Rahr Jacobsen har siden 2005 arbejdet med forholdet mellem køn og tro i kirken, og med udgangspunkt i sine erfaringer og overvejelser fortæller hun blandt andet om sit arbejde med en samtalegruppe for unge LGBT-personer. Hvilke samtaler og emner efterspørger unge i dag? Og hvordan finder vi et fælles sprog for de samtaler i kirken?

Den 16. marts Kvindestemmer, kvinderoller og kvinde-evangelier i den tidlige kristendom.

*v. Marianne Aagaard Skovmand,
Ph.d., forfatter og sognepræst*

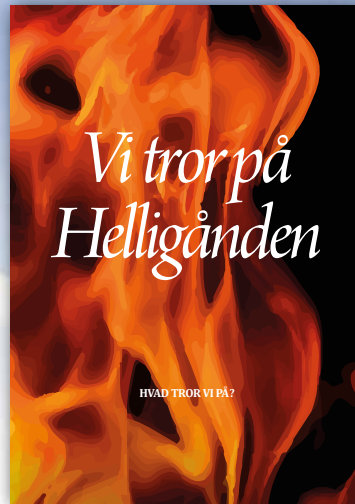
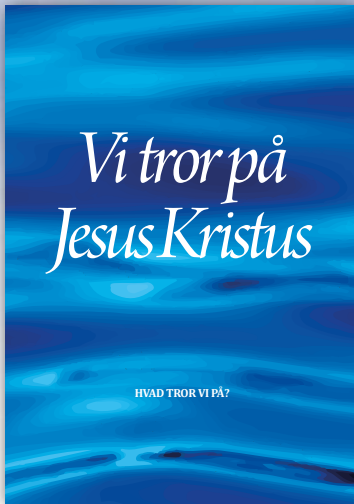
Kristendommen har på linje på med andre religioner haft og har stadig betydning for, hvordan vi opfatter henholdsvis det at være kvinde og det at være mand. Og for at kvinden i mange tilfælde betragtes som det svage og underlegne køn, der stadig i store dele af verden ikke har retten til at bestemme over eget liv.

Går vi tilbage til dengang det hele begyndte i kirkens tidlige historie tegner der sig imidlertid et billede af, at kvinder havde langt større betydning for tilblivelsen af kristendommen, end man hidtil har ment. Det gælder Jesu disciple, tolv mænd, som traditionen tilskriver det, men der var snarere tale om en større gruppe, hvor begge køn var repræsenteret. Og Jesu mor Maria blev i den tidlige kristendom æret som præst og med en autoritet, der langt overgik mændenes. Paulus er nok især berømt for at

have udtalt de berømte eller berøgtede ord om, at kvinder skal tie i forsamlinger. Men måske har han aldrig sagt sådan, og det fremgår med al tydelighed af hans breve, at han arbejdede godt sammen med kvinder. Foruden skrifter fra Det Nye Testamente inddrages forskellige apokryfe traditioner blandt andet Bartholemæusevangeliet og Mariaevangeliet.

Maria Magdalene har i Mariaevangeliet og andre beslægtede skrifter en særlig status hos Jesus fremfor de mandlige disciple og hun fik altså tidligt i kirkens historie som et evangelium opkaldt efter sig. Mariaevangeliet er ikke bevaret i sin helhed, men giver alligevel et indblik i kirkens ældste historie. En tid præget af konflikter om den sande og rette lære og om hvem, der havde autoritet til at bringe den videre ud i verden. Og også om kvinders rolle i forhold til at forkynde, prædike og undervise.

Hvad tror vi på?

Få samtlige bind af *Hvad tror vi på?* for kun 100 kr. Bøgerne kan hentes på Budolfi Kirkekontor eller sendes mod betaling af porto.

Nu foreligger de sidste artikler fra den foredragsrække om Trosbekendelsen, vi har afholdt i Folkekirkens hus i Aalborg fra 2015 - 18. Vi har valgt at udgive dem samlet i et bind. Der er ialt udkommet tre bøger. Den sidste bog indeholder to bind.

Vi har arbejdet os igennem Trosbekendelsen ved at bede teologer, filosoffer og idehistorikere om at give deres bud på bekendelsen nutidige indhold. Projektet har været et samarbejde mellem Budolfi – Aalborg Domkirke, Studenterpræsterne ved AAU og Folkekirkens hus.

Vi sætter nu et punktum for vores arbejder med bekendelsen, men håber at den teologiske debat må fortsætte. Vi takker alle deltagere ved arrangementerne og alle bidragsydere.

Christen Staghøj Sinding, Nanna Holm og Hanne Dahl, redaktører

Teologisk voksenundervisning

Undervisningsafgift

Teologisk Voksenundervisning i Aalborg Stift drives som aftenskole i henhold til lov om støtte til folkeoplysning. Undervisningsgebyret for sæson 2023 - 2024 er 1150 kr. pr. deltager. Pensionister bosat i Aalborg kommune kan deltage til reduceret pris: 900 kr. Deltagere fra andre kommuner må søge deres egen kommune om evt. tilskud.

Tilmelding - se bagsiden

Tilmelding og betaling er elektronisk, som beskrevet på bagsiden. (Har du brug for hjælp kan du ringe til Jeanette Højrup Søgaard 96 34 19 35 eller maile på jehs@km.dk, så hjælper hun dig på vej).

Tilmelding:

Gå ind på Aalborg Stifts hjemmeside www.aalborgstift.dk og klik på linket <http://bit.ly/deltagertilmelding>

Sådan gør du, når du har åbnet linket:

1. Klik på det hold du skal deltage på i listen til venstre.
2. Alle nye deltagere skal oprette sig som "Nyt medlem". De der allerede ved sidste års tilmelding blev "medlem" skal logge ind med mobilnummer eller email-adresse samt den adgangskode som blev tildelt ved tilmeldingen. Har man glemt adgangskoden, kan systemet sende en ny kode ved at trykke på "Glemt adgangskode".
3. Klik på den orange knap "Tilmeld" i det grå felt.
4. Alle nye medlemmer skal udfylde de oplysninger som står under punktet "Nyt medlem". Det er meget vigtigt at indtaste mobilnummer og e-mail adresse. Sæt også kryds i rubrikkerne "Jeg ønsker at modtage nyheder" OG "Jeg accepterer handelsbetingelserne"
5. Klik "Tilmeld" og følg betalingsvejledningen. Du modtager nu en mail som bekræftelse, der også indeholder den adgangskode, du fremover kan bruge ved tilmeldinger.

